

شماره: ۰۲/۳۱۸۹۴۹

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷

دارد

شماره:

تاریخ:

یوست:

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مهارت و نظم و شتاب

بیت گلی

«بخشنامه»

جناب آقای شیخ حسینی مدیرعامل محترم بانک توسعه تعاون
جناب آقای خانی مدیرعامل محترم بانک توسعه صادرات ایران
جناب آقای ابراهیمی مدیرعامل محترم بانک سپه
جناب آقای خورسندیان مدیرعامل محترم بانک صنعت و معدن
جناب آقای فرخ نژاد مدیرعامل محترم بانک کشاورزی
جناب آقای حسینی مدیرعامل محترم بانک مسکن
جناب آقای نجارزاده مدیرعامل محترم بانک ملی ایران
جناب آقای شیرینی مدیرعامل محترم شرکت دولتی پست بانک
جناب آقای اخلاقی فیض آثار مدیرعامل محترم بانک تجارت
جناب آقای لاله گانی مدیرعامل محترم بانک رفاه کارگران
جناب آقای سیفی کفشگری مدیرعامل محترم بانک صادرات ایران
مدیرعامل محترم بانک ملت
مدیرعامل محترم بانک آینده
جناب آقای بلگوری مدیرعامل محترم بانک اقتصاد نوین
جناب آقای پورسعید رئیس محترم هیأت سرپرستی بانک ایران زمین
جناب آقای برویزیان مدیرعامل محترم بانک پارسیان
جناب آقای فاسمی مدیرعامل محترم بانک پاسارگاد
جناب آقای جوادی مدیرعامل محترم بانک خاورمیانه
مدیرعامل محترم بانک دی
جناب آقای معرفت مدیرعامل محترم بانک سامان
جناب آقای فتحعلی مدیرعامل محترم بانک سینا
جناب آقای قدمی مدیرعامل محترم بانک سرمایه
جناب آقای احمدی مدیرعامل محترم بانک شهر
جناب آقای بهاروندی مدیرعامل محترم بانک کار آفرین
جناب آقای فهمی مدیرعامل محترم بانک گردشگری
جناب آقای قضایی یاکدهی مدیرعامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا
جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت
جناب آقای شمسی نژاد مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران
جناب آقای جوادی مدیرعامل محترم موسسه اعتباری غیربانکی ملل

«دفترخانه جامعه حسابداران رسمی ایران»
شماره: ۴۰۲۸۵۲۶۲
تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷
ساعت:
ارجاع:

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، امروزه کنترل‌های داخلی از آن حیث که یکی از الزامات تحقق اهداف در هر سازمانی محسوب می‌شود، از اهمیت بسیاری برخوردار است. طبیعی است این مهم در مؤسسات اعتباری بنا به ماهیت خاص فعالیت و اقتضانات آن، دارای نقش و جایگاه بسیار مهم و اثرگذارتری می‌باشد. بنا به همین ضرورت، «رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری» توسط بانک مرکزی تدوین و طی بخشنامه شماره مب/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸۶/۳/۳۱ جهت اجرا و استقرار نظام کنترل‌های داخلی به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. با عنایت به گذشت سالیان متمادی از ابلاغ رهنمود مذکور و تغییر شرایط و مقتضیات و اسناد بین‌المللی بالادستی، تدوین ضوابطی روزآمدتر درخصوص نظام مؤثر کنترل داخلی ایجاب می‌نمود. بر همین اساس، بر مبنای مهم‌ترین استاندارد بین‌المللی در زمینه نظام کنترل‌های داخلی منتشره در سال ۲۰۱۳ توسط «کارگروه سازمان‌های پشتیبان مالی کمیسیون تردوی» موسوم به COSO تحت عنوان «چارچوب کنترل‌های داخلی یکپارچه» و همچنین سند «چارچوب سیستم کنترل داخلی برای بانک‌ها» از انتشارات کمیته بال در سال ۱۹۹۸ و نیز با نظرداشت مقررات کنترل‌های داخلی حاکم بر بانک‌ها در برخی از کشورهای منتخب، «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۲۹ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت که به پیوست نسخه‌ای از آن جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

پیش از پرداختن به اهم احکام دستورالعمل موصوف، ذکر ملاحظات ذیل ضروری می‌نماید:

الف) دستورالعمل مذکور، حداقل الزامات مربوط به طراحی و اجرای نظام کنترل‌های داخلی ایمن و محتاطانه بوده و یک راهنمای جامع متحدالشکل درخصوص کنترل‌های داخلی را برای تمامی مؤسسات اعتباری ارائه نمی‌دهد. چرا که طراحی و اجرای نظام کنترل‌های داخلی به عوامل مختلفی از جمله نوع و اندازه و ساختار و میزان ریسک‌پذیری مؤسسه اعتباری بستگی دارد.

ب) چنان‌چه اهداف، اجزا و سطوح نظام کنترل داخلی به خوبی برنامه‌ریزی، ترسیم و پیاده‌سازی شوند، می‌توان شاهد استقرار یک نظام کنترل داخلی مؤثر در مؤسسه اعتباری بود و چنانچه بازخورد مناسبی از این نظام بر اساس گزارش‌های کارایی و اثربخشی هر یک از اهداف، اجزا و سطوح تهیه و نسبت به رفع نواقص و ارتقاء لایه‌ها و سازوکارهای کنترلی اقدام گردد، می‌توان گفت که نظام کنترل داخلی مطلوبی در مؤسسه اعتباری شکل گرفته است. بنابراین استقرار نظام کنترل داخلی یک فرآیند مستمر و پویا است که همواره باید کارایی و اثربخشی آن مورد بررسی قرار گیرد و راهکارهای مناسب جهت ارتقاء آن ارایه گردد.

پ) با اجرای صحیح نظام کنترل داخلی، مؤسسه اعتباری از سیاستهای جامع و کاملی که با ماهیت و پیچیدگی فعالیت‌های مؤسسه اعتباری سازگار بوده و به‌وسیله هیأت مدیره مصوب شده است، برای مدیریت محتاطانه ریسک‌های عمده در حوزه فعالیت‌های تجاری و عملیاتی برخوردار خواهد بود.

ت) پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلی مستلزم باور، آگاهی و درک جامعی از مفاهیم حاکمیت شرکتی و خودارزیابی و خودکنترلی بوده که به صورت مستمر به ارزیابی فعالیت‌ها و آثار مالی و غیرمالی آن فعالیت‌ها بر محیط داخلی و بیرونی بپردازد.

با ذکر ملاحظات فوق، خاطرنشان می‌سازد دستورالعمل مذکور که مشتمل بر (۸) فصل، (۶۱) ماده و (۴) تبصره است و انتظار می‌رود از رهگذر اجرای دقیق و کامل آن در مؤسسات اعتباری، نظام کنترل داخلی یکپارچه‌ای پیاده‌سازی گردد، متضمن نکات و موارد پراهمیتی از جمله احکام ذیل است:

۱- تعریف نظام کنترل داخلی دایره بر این که فرآیندی است که توسط هیأت مدیره، هیأت عامل و دیگر کارکنان مؤسسه اعتباری برای کسب اطمینان معقول از دستیابی به اهداف مربوط به عملیات، گزارشگری و رعایت قوانین و مقررات، طراحی و مستقر شده است و شامل سه بخش اهداف، اجزا و سطوح می‌باشد.

۲- اهداف نظام کنترل داخلی شامل: الف) اهداف عملیاتی که بیانگر اثربخشی و کارایی فعالیت‌های مؤسسه اعتباری در استفاده از منابع و نیز حفاظت از دارایی‌ها در برابر سوءاستفاده و تقلب می‌باشد. ب) اهداف گزارشگری که به ارائه اطلاعات مفید و سودمند به منظور اتخاذ تصمیم‌های صحیح و پیشگیری از گمراهی ذی‌نفعان از طریق تهیه گزارش‌های مالی و غیرمالی به‌موقع، قابل اتکاء، مربوط و شفاف به صورت درون‌سازمانی و برون‌سازمانی معطوف است. ج) اهداف رعایت قوانین و مقررات که به منظور حصول اطمینان از رعایت تمامی قوانین، مقررات، استانداردهای لازم‌الاجرا برای مؤسسه اعتباری در داخل و خارج از کشور که مؤسسه اعتباری در آن‌ها دارای بانک مستقل فرعی، شعبه و یا دفتر نمایندگی است، ترسیم می‌گردد.

۳- تبیین اجزای نظام کنترل داخلی در مؤسسه اعتباری شامل پنج جزء اصلی؛ محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیت‌های کنترلی، اطلاعات و ارتباطات و فعالیت‌های نظارتی.

۴- تبیین سطوح نظام کنترل داخلی برای مؤسسه اعتباری شامل؛ مؤسسه اعتباری، ادارات مرکزی، سرپرستی مناطق، شعب و وظایف و کارکردها است.

قطع‌نظر از مراتب فوق، در طراحی و اجرای صحیح نظام جامع کنترل‌های داخلی، انجام اقدامات ذیل توسط مؤسسه اعتباری ضروری و مورد انتظار است:

۱- ماهیت متفاوت کسب و کار هر مؤسسه اعتباری و لزوم طراحی کنترل‌های داخلی متناسب با آن.

- ۲- بهره‌گیری از تجارب کارشناسان خبره و اجرای گام به گام هر فصل از دستورالعمل حاضر متناسب با ساختار و روابط و متعاقباً ارزیابی کارایی و اثربخشی اجرای هر یک از فصول دستورالعمل؛
 - ۳- شناسایی نقاط قوت و ضعف نظام کنترل داخلی مؤسسه اعتباری و اقدامات لازم جهت رفع نقاط ضعف، با توجه به اهمیت آثار مالی و غیرمالی آن‌ها بر محیط داخلی و بیرونی و با بهره‌گیری از تجزیه و تحلیل هزینه فایده؛
 - ۴- تشریح و تفکیک وظایف واحدهای حسابرسی داخلی، مدیریت ریسک، تطبیق (رعایت قوانین و مقررات) و مبارزه با پولشویی توسط مؤسسه اعتباری؛
 - ۵- برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان در زمینه‌های دانش، ابزارها و فعالیتهای کنترلی در نظام کنترل‌های داخلی؛
 - ۶- گزارش‌دهی مناسب به هیأت مدیره برای انجام دقیق نظارت بر چارچوب مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری. بدین‌منظور اختیارات و مسئولیتهای هر وظیفه کنترلی باید به نحو صحیحی مستند شود. مسئول هر وظیفه کنترلی به صورت دوره‌ای مستندات را بازنگری کرده و پیشنهاد تغییرات لازم برای آن را به هیأت مدیره یا مدیریت ارشد برای صدور مجوز آن ارائه نماید.
 - ۷- تعیین شفاف و صریح نقش‌ها، مسئولیت‌ها و نحوه پاسخگویی در قبال اجرای سیاست‌ها.
 - ۸- تدوین رویه‌ها و فرایندهای مناسب به منظور اجرای سیاست‌ها در هر مؤسسه اعتباری. این موارد باید به تفصیل و به صورت دفترچه راهنمای رویه‌ها و فرایندهای انجام کار مستند شود و به صورت دوره‌ای مورد بازنگری قرار گیرد تا انعکاس دهنده سیاست‌های جاری مؤسسه اعتباری باشد. همچنین باید شیوه‌های مناسبی به منظور نظارت بر رعایت و پیروی از سیاست‌ها و رویه‌های تدوین شده وجود داشته باشد. انحراف از این سیاست‌ها و رویه‌ها به صورت مستقل بررسی شده و از آن‌ها گزارش تهیه و به واحدهای مربوطه ارسال گردد.
- با عنایت به مراتب مذکور، مقتضی است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید. ۶۳۳۷۶۰۲/حف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی الهام چیت‌سازان

۲۸۱۶

۲۳۱۵-۰۲

مهره
عقبه

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سازمان
معاونت‌های
رشد و توسعه

متصدی تجزیه و تحلیل صورتهای مالی دایره مجوز صرافیها اداره مجوزهای بانکی، جهت استحضار و
درج در پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی

رونوشت :

- رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ؛ جهت استحضار.
- قائم مقام محترم و عضو هیات عامل بانک مرکزی ؛ جهت استحضار.
- دبیر کل محترم و عضو هیات عامل بانک مرکزی ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم نظارت بانک مرکزی ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم حقوقی و امور مجلس ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم فناوری‌های نوین ؛ جهت استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی.
- معاون محترم روابط بین الملل ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم ارزی و عضو هیات عامل ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم توسعه مدیریت و منابع و عضو هیات عامل ؛ جهت استحضار.
- معاون محترم اقتصادی و عضو هیات عامل ؛ جهت استحضار.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی ، جناب آقای دکتر شریف‌زاده، معاون محترم امور بانکی، بیمه و نظارت بر شرکت‌های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت استحضار.
- نهاد ریاست جمهوری ؛ جناب آقای دکتر دهقان، معاون محترم حقوقی رئیس‌جمهور، جهت استحضار.
- صندوق ضمانت سپرده‌ها ؛ جناب آقای اکرمی، رئیس محترم صندوق ضمانت سپرده‌ها، جهت استحضار.
- سازمان بازرسی کل کشور ؛ هیات محترم سازمان بازرسی مستقر در بانک مرکزی، جهت استحضار.
- دیوان محاسبات کشور ؛ جناب آقای حسینی، مدیر محترم گروه حسابرسی دیوان محاسبات کشور، جهت استحضار.
- سازمان حسابرسی ؛ جناب آقای اسماعیلی، مدیرعامل محترم سازمان حسابرسی، جهت استحضار.
- جامعه حسابداران رسمی ایران ؛ جناب آقای پناهی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.
- کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی ؛ جهت استحضار.
- شورای هماهنگی بانکها ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم نظام‌های پرداخت ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم امور رفاهی ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم امور تجارت خارجی ؛ جهت استحضار.
- مشاور محترم رئیس کل و مدیر کل حوزه هیئت عامل ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم حسابرسی و ریسک ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم اقتصادی ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم امور مجلس و دولت ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم عملیات پولی و اعتباری ؛ جهت استحضار.
- رئیس محترم مرکز حراست ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم حقوقی ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم دارایی‌های ارزی ؛ جهت استحضار.
- مدیر کل محترم سرمایه انسانی ؛ جهت استحضار.